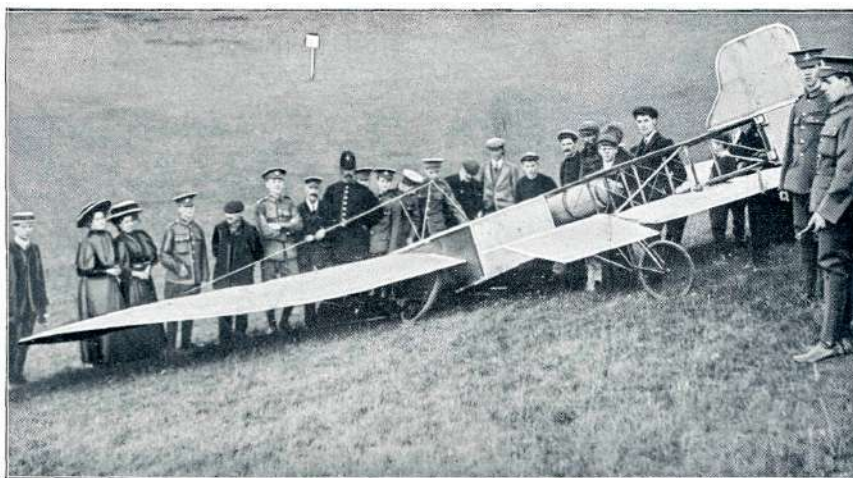

To in ono.

Kranjska Čbelica — Kotzebue. Iskal sem v Grafenauerjevi in Glaserjevi slovstveni zgodovini, pa nikjer nisem našel pojasnjeno, zakaj so Čbeličarji svoj almanah imenovali ravno „Čbelico“. „Čbela“ je gorenjska izreka slovenske besede „bččela“ ali „pččela“, „vččela“, tudi deminutiv rabijo radi po Gorenjskem. Ime sta listu tedaj očitvidno dala Gorenjca, vodja čbeličarjev Čop in Prešeren. Da bi bila ime listu ravno dala zato, ker so Slovenci od nekdaj bili dobri čbelarji in ker je zanimanje za čebelorejo okoli l. 1800. po prizadevanju vlade (cesarice Marije Terezije) bilo posebno naraslo (l. 1771. sta izšli na Dunaju Janžini nemško pisani knjigi o rojih in o čebeloreji, l. 1792. v Celju pa Goličnikov slovenski prevod), na to ni misliti, ker je ta almanah bil namenjen inteligenci; prej bi bilo lahko vplivalo tedajšnje obče zanimanje omikanih ljudi za prirodoznanstvo in osobito entomologijo. Pa tudi ta misel pri raziskavanju ni zadostovala. Iskal sem pri sosednih narodih, najprej seveda pri Slovanih, našel sem kaj sličnega iz te dobe samo pri Čehih, namreč Čelakowskega „Česko Včelo“, ki je začela pa šele l. 1834. izhajati kot priloga lista „Prager Zeitung“. Torej je ravno Čelakowskij ime posnel po „Kranjski Čbelici“. Pogledjmo še pri Nemcih. Tu najdemo, da je Kotzebue, od l. 1790. do 1850. gotovo najpopularnejši nemški komedijepisec, izdajal v Kraljevcih (Königsberg) v letih 1808 do 1812 zaporedoma časnika „Die Biene“ in „Die Grille“. Tedanji vpokojeni ruski kolegijiški svetnik in ud berlinske akademije Kotzebue gotovo ni bil nemškim Avstrijcem in tudi ne Slovencem, ki so vse svoje duševno življenje zajemali iz nemških virov, nepoznat, saj so se mnogoštevilne njegove veseloigre uprizarjale po vseh evropskih gledališčih (prim. Čurčinovo razpravo „Kotzebue im Serbo-kroatischen“ v letošnjem Arhivu!) zlasti pa po Avstriji, kjer je Kotzebue bil od l. 1798. do 1800. cesarski dvorni dramaturg na Dunaju. Posebno sta morala pa biti občeznana omenjena njegova časnika, ki sta navzlic svojima nedolžnima imenoma ostro zbadala Francoze in Napoleona z vsemi močmi Kotzebuejeve satirike. Znana sta bila tudi ta lista, ker je v njih nasprotoval, kakor že prej v berlinskem „Der Freimüthige“, Goetheju in romantikom. Slovencem je bil Kotzebue dobro znan, ker so se njegove priljubljene drame često uprizarjale v ljubljanskem nemškem gledališču. Prevajale so se njegove veseloigre tudi že zgodaj v slovenski jezik; Vodnik je poslovenil njegov „Hobenschlag“ pod naslovom „Tinček-Petelinček“, ki so ga poleteli l. 1803. igrali otroci v ljubljanskem gledališču. (Trst. 29.) Vodnik je napravil po nekem rokopisu v ljubljanskem muzeju tudi prevod veseloigre „Die Kleinstadtbürger“. L. 1822. 28. marca se je v korist igralcu Dittmayerju igrala v deželnem gledališču kranjskem „Kranjska kratkočasnost (veseloigra) ‚Golfani Starci‘ iz Nemškiga prestavljeno od Kocebua“ in ko je živahno l. 1848. zanimanje vzbudilo za gledališčne igre v

slovenskem jeziku, je takoj nastalo zopet nekaj prevodov (Trst. 38 sl.); vprašanje, koliko je vplival Kotzebue na naše gledališče, bi bilo posebne preiskave vredno. — To vse kaže da je Čopov krog gotovo dobro poznal poleg Ifflanda, „najmodernejšega“ nemškega dramatika, katerega slava je po nesrečni smrti (umiril ga je kot „vladnega ogleduha“ dijak Sand 23. marca l. 1819.) le narasla in se je za vsa njegova dela tudi zanimal. Potemtakem tudi ni neverjetno, da so si Čbeličarji naslov svojega almanaha izposodili pri Kotzebueju. Seveda je pri tem bilo lahko somerodajno obče zanimanje za čbelarstvo („Kranjska bučela“) in za entomologijo (prim. izraze v Čbelici: „sršeni“ in „muhe“). Izraz „Matica“ (srbska nastala l. 1826., češka nastala l. 1831.) s čebelami nima nič opraviti, ker „matica“ pomeni tu „fonds“ (prim. oklic čeških matičarjev iz l. 1831., odtiskan pri Tiettrunku „Dějiny Matice české“ str. 264).

BLÉRIOTOV ZRAKOPLOV

Naše slike.

V vatikanskem muzeju rimskih in grških starin, ki hrani največje umotvore klasične dobe, sta dva kipa, ki predstavljata dramatično umetnost: Komedijska in Tragedijska. Prvo prinašamo danes str. 389.

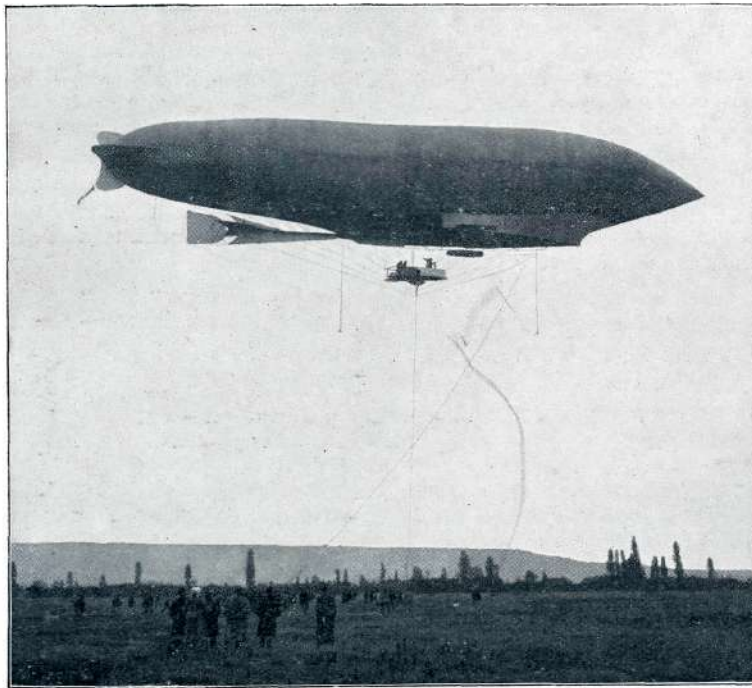
Solun (str. 402.), rojstno mesto sv. Cirila in Metoda, zdaj glavno tržišče balkansko, se često imenuje v zadnjem času. Solun je središče mladoturške agitacije, in tu so odkazali tudi bivališče odstavljenemu sultanu samosilniku Abdulu Hamidu.

Spomenik Petru Velikemu — Tesarju. Med raznimi spomeniki, ki so jih postavili Petru Velikemu, je originalen oni, ki ga predstavlja kot tesarja (str. 409.). Peter Veliki, ki je položil temelj sedanji ruski državi, se je sam učil ladje tesati na Nizozemskem, da je Ruse privadil mornarstva. S tem, da je odprl Rusiji Severno in Črno morje, jo je dvignil med evropske velesile.

Burubudur na Javi (str. 416.) je največji buddhovski tempelj sveta, in stoji pri Djaja Karti ob robu več milj obsegajočega žrela ugaslega ognjenika. Potres je v davnih

časih podrl ta tempelj, ki je ostal skozi mnogo stoletij v razvalinah. Od l. 1870. sem izkopujejo po razvalinah. Okolica je pusta in nevarna zaradi malajskih roparjev; zato se le redko drzne tuj preiskovavec, da bi proučeval ta zanimivi spomenik staroindijske kulture.

Torunj (str. 418.) je staro poljsko mesto, sedaj seveda pod prusko oblastjo, ki hrani še v svojih stavbah znamenite ostanke iz srednjega veka. Priobčili bomo še nekaj slik iz

RUSKI VOJNI ZRAKOPLOV

Torunja. Torunj in Holmo sta bili nekaj glavni mesti takozvanega poljskega Pomorja, prastari poljski mesti, a sedaj večinoma ponemčeni. Križarji so najprej beračili, potem pa uropali kos za kosom poljske države in si ustanovili na Pomorju svojo prusko kneževino. Torunj ima še mnogo davnih poljskih spominkov.

Na Španskem je buknila vstaja. V Maroku imajo Španci hudo borbo s Kabili, in ko so izpočetka imeli nekaj izgub, so revolucionarji v Barceloni to porabili za povod vstaji. Anarhistični in socialistični elementi so uprizorili pravo strahovlado. Kakšnega značaja je bila ta vstaja, se vidi iz tega, da so najprej planili nad cerkve in samostane. V cerkvah so razbili najlepše umetnine, morili in ropali; v samostanskih grobnicah so celo mrliče metali iz grobov. To se imenuje propaganda za „svobodno misel“. Nekaj dni je trajalo to divjanje. A vlada je v zvezi s prebivalstvom naredila red. Fort Monjuich (str. 424.) v bližini Barcelone je trdnjava, ki kroti vso okolico. Tu so tudi glavni zločinci dosegli svojo kazen.

Zrakoplovstvo je šport letošnjega leta, če se sme taka važna iznajdba še šteti med športe. Na Nemškem so zložili mnogo milijonov mark, da je grof Zeppelin izdelal že tretji veliki zrakoplov. Njegove vožnje po zraku so pravi triumfi, ki jih hodi gledat na stotisoče ljudi, in ves svet se zanima zanje. Pa tudi drugi narodi tekmujejo v zrakoplovstvu. Vedno nove iznajdbe prihajajo na dan. V Frankobrodu je bila letos že mednarodna zrakoplovna razstava, na kateri je bilo razstavljenih že na stotine zrakoplovov in se je občinstvo lahko za denar vozilo po zraku, kakor po železnici. Kar naenkrat je prešenetil svet Francoz Blériot, ki je s svojim zrakoplovom preletel morsko ožino med Anglijo in Francosko z velikansko brzino. Manj srečen je bil njegov tekmeč Latham, ki je pri takem poizkusu dvakrat zapored padel v morje s svojim strojem. Vojne uprave hočejo zrakoplove porabiti za vojne namene. Kmalu bodo imele vse države vojne zrakoplove. Vojske bodo postale čisto drugačne, če se bodo uporabljali zrakoplovi, iz katerih se ne bo le dal opazovati sovražnik, ampak

ki bodo metali razstreliva na zemljo. Naša slika (str. 432) nam kaže vojni zrakoplov, ki ga je Rusija naročila na Francoskem v delavnici Lébaudy in ki je zgrajen po vzorcu francoskega zrakoplova „République“. Dolg je 52 m, obsega 3700 kubičnih metrov in ima Panhard-Levassorjev motor 80 konjskih sil, ki mu da pri ugodnem zraku brzino 60 km na uro.

NA BOŽJO POT